

is elütőnek kell lenniök. Bármennyire műveltnek tartjuk is a közönységet, átlagos nivót kell zsinórmértékül vennünk, ehhez szabnunk a mű egész koncepcióját s a népszerűsítés hangján beszélnünk. Ez a hang belekivánczik a következő kiadásba. Bővítésre sincs szükség, hiszen sok szám, sok szürke név bátran kieshet, s akkor a könyv teljesen meg fog felelni hivatásának.

Vajthó László.

Magyar Népművészet. I. Rábaközi himzések. (1.) Összeállította dr. Báltky Zsigmond a M. N. Múzeum Néprajzi Osztályának igazgatója. **II. Szilágysági himzések.** (1.) Összeállította dr. Györffy István m. n. múzeumi igazgató-őr. (Kiadja a M. N. Múzeum Néprajzi Osztálya. VI. Városliget, Iparecsarnok. Budapest, 1924. — Alapára füzetenkint 10 K.). — E most megjelent két füzet nagyszabású magyar vállalkozás kezdetét jelenti. Félévszázadon keresztül szakadatlan szorgalommal gyűjtögette legelőkelőbb, legrégebb tudományos intézetünk, Nemzeti Múzeumunk, a magyar nép életét illusztráló tárgyi bizonyítékok sorában e leghívebb hagyományhordozó társadalmi réteg alkotó képzeletének játékos bizonyosságait, művészkedésének bájos alkotásait. E fáradhatatlan gyűjtő és konzerváló munka eredménye az a nagyszerű, a maga nemében egyetlen gyűjtemény, mely a városligeti Iparecsarnok rozszant födele alatt egymagában mutatgatja a sajátos, külön magyar tárgyi világ forma- és színbeli szemkápráztató kincseit. E dús kincses kamara drágaságait eső, hó, fagy, rekkenő nyári hőség emésztí, s a tűzveszélyesség szüntelen fenyegető réme veti föléje árnyékát. Szinte érthetetlen, hogy a magyar társadalom közönnyel nézi e soha többé össze nem gyűjthető magyar értékek lassú pusztulását. Úgy érezzük, mintha a Néprajzi Osztály derék tisztviselőit ez el nem múló aggodalom is serkentette volna most induló vállalkozásukra, hogy amit a pusztító elemek ellen fizikai harcra megvédeni nem tudnak, legalább írásban és ábrázolatban megmentsék a mának, de kivált a jövő számára, mert annak már a legnagyobb áldozatok árán sem fog sikerülni a magyar népmű-

vészet elmúlt virágkorának darabjait összeszedni.

Ami magát a kiadványt illeti, kétségtelen, hogy mind forrásának (a Nemzeti Múzeumnak), mind feldolgozóinak (a Múzeum tisztviselőinek) tudományos hitele vitán felül áll s e tekintetben a készülő sorozat a legmegbízhatóbb kincses tulipános láda. Ahogy a két első füzetből látjuk, a vállalkozók mintegy monográfikus móddal haladnak, alaposan kiknázva a szemügyre vett kisebb földrajzi vagy tárgyi területet, csoportot. Ideje is volt már hogy így történjék, hogy a néhány favorizált népművészeti területen (Mezőkövesd, Kalotaszeg, Torockó stb.) túl is tájékozódhassunk és tanulhassunk s csak helyeselhetjük, hogy oly két területtel kezdtek, amelyek a nagyközönség szemében kétségkívül ismeretlen mezők. Mert még a népművészet kérdéseiben forgolódott magyarok sem igen emlegették sem a Rábaközt, sem a Szilágyságot. Ez pedig, mint a két füzet mutatja, megokolatlan volt, mert a szilágysági és rábaköziek is alkottak olyan magyar szépségeket (legalább a himzés terén), amelyek méltán beleillenek a magyar népi művészkedés e most induló, maradandó múzeumába. Iparművészek, művészek, rajztanítók, hivatásos és dilettáns himzők számára egyformán jól használható lapok ezek, füzetenként 32 oldalon ontva a magyar népi képzelet rajztudását s a keresztzsemes jellegű technikai megoldásokat. A bevezetések kellően tájékoztatnak általánosságban és részletekben, az egyes rajzok múzeumi eredeti példányainak leltári számait is idézve, ami könnyen lehetővé teszi az eredetiek tanulmányozását is. A füzetekhez öltésleolvasó hálózat is van mellékelve ami laikusok számára is könnyűvé teszi a mustrák másolását. R. V.

Juhász Margit: Búzavirág. Igénytelen kis verses füzetet jelöl ezzel a címmel a szerző. Szelíd sóhajok, röpke hangulatok vannak csokorba kötve, mint halvány búzavirágok. Csendes érzelmek hangja száll felénk, a szenvedély ereje nélkül. A forró szavakat leányos szemérem fojtja el: „Örök állnak a lelkeim ajtajánál; Püdor keze vigyáz“. Egyik

költeményében maga jellemzi egyszerű lyráját:

A szavam halk, a esendeseznek szólok,
Kevés színeset, sok-sok borúsát.

Szelíd, melancholikus életszemlélet, rezignált szerelemvágy nyer igénytelen költői kifejezést Juhász Margit verseiben. Kedvelt motivumai: az ős, tél, sárguló falevél és pusztuló erdő, mint az elmúlás szimbólumai. Jól ismert és százszor megénekelt motivumok, melyeknek egyhangúságát csak az egyéniség varázsa enyhítheti. A stílus még erős Ady-hatásra vall, s a legsikerültebb darabokban is kevés még most a határozottabb egyéni szín. Mindazáltal rokonszenves megnyilatkozásai e versek egy kibontakozni kezdő, fogékony leányléleknek.

Gulyás Sándor.

Lambrecht Kálmán: Az őslények világa. A Föld és az élet története. (Kultúra-kiadás.)

A tér, idő, alak- és esemény-sorok nehezen áttekinthető szövedéke az, amit Földünk élettörténete elénk tár. Évmilliók tűntek egymás után. Az idők folyamán föld- és közetrétegek rakódtak Földünkre. A rétegtételek idején élt állatok és növények maradványait az egykorú rétegek eltemették és meg is őrizték. A kőületek millióinak föltárása néhány évtized óta annyira haladt, hogy új tudományok tanít immár a kihalt lények élettörténetéről. Ennek a rég letűnt világnak tér-, idő- és alakviszonyait egyszerűen, közérthetően megvilágítani nehéz föladat. Szaktudás mellett tanítóérzékkel és írói talentumot igényel.

Hogy milyen nehéz e föladat, azt eléggé igazolja a német irodalomnak nálunk is ismert több népszerűsítő kísérlete (Carus, Walter; az utóbbi magyarul is). Vaskos kötetek, pazar illusztrációk hajtórést szenvednek az olvasó türelmén: átlapozzuk, de a szövegbe belefáradunk. S most e szerény kis zsebkönyv versenyre kél velük, szívünk mellé férkőzik és barátunkká szegődik. Tájékoztató egy új tudomány meglepő fölfedezéseiről. És ami a nagynevű németeknek nehéz probléma volt, az Herman Ottó feledhetetlen életrajzírójának csak könyved, majdnem riporteri vállalkozás.

Hibátlanak és tudományosan végzettnak nem mondhatjuk Lambrecht könyvét. Például szó sincs róla, hogy „a jelenkor egyetlen őslélektárá” látnók az okapiban, vagy hogy a szén úgy képződött az erdőben, ahogy azt a 69. lap elején sietve elmondja. A szénképződés tényezői, többek közt a mikroorganizmusok jelentősége, sokakat érdekeltnek volna e helyen. A lágy és puha szók értelmi megkülönböztetését és egymár kisebb igazítást szívesen ajánlunk még a szerző figyelmébe a máris kiadásban levő második kiadáshoz. A kiadótól is több jó körvonalrajzot várunk még. Ez a szöveg megérdemli, hogy több és szebb képet kapjon.

De mostani formájában is kiválóan sikerült, jó és kedves könyv. Ki gondolt volna arra, hogy ügyes tárgycsoportosítással, költői idézetekkel, sőt Kovalevski Szónya regényével, a borostyánkő, a sárkány meg Atlantisz mondáival is előbbre vihetjük a megismerést. Afrika és Dél-Amerika vélt kapcsolata ugyan még sok vitára fog alkalmat adni. Lambrecht fölfogása nem fejt meg, hogy miért olyan különböző e két földrész állatvilága és miért nem eszerelődtek ki Atlantiszra át. Azt is nyit kérdésként hagyja, hogy lehet-e összefüggés az őslényvilág és a regevilág sárkányai közt. Láthatott-e az ősember valaha sárkányt?

De mindez csak arra vall, hogy szeretnénk az íróval szóbaállani, hogy az ő közvetlensége fölébreszti a kíváncsiságot, új problémákat hív ki és ezzel az érdeklődés útja már meg van alapozva. *Szilády Zoltán.*

Boros Ferenc: Napkeltekor. Végre valaki, akit nem Adyból kell és lehet megérteni, hanem aki mer és tud önmaga lenni. Boros Ferenc költészetében ezt az egyéniség-értéket méltányoljuk s hangsúlyozzuk legjobban. Hogy az Ady-utáni líra kifejezés-problémái, főként pedig szemlélet-formáinak újszerű kísérletei frissen érezhetők rajta, az nem jelent többet, mint hogy Boros Ferenc csakúgy, mint lírai kortársai, új irányban keresi önmagát s a haladást. Más kérdés azonban, vajjon ez az irány, mely valósággal a lélektanai lehetőségek próbálkozásaira és kockázataira sodorva rá a lírát, túlozta a nyelv-asszociációs tényezők